ITS Finland ry
Bulevardi 7
00120 HELSINKI

LAUSUNTO

13.9.2018

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Viite: Asiantuntijapyyntö VNS 2/2018 vp Valtioneuvoston paikkatietopoliittinen selonteko

Älykkään liikenteen verkosto ITS Finlandin lausunto valtioneuvoston paikkatietopoliittiseen selontekoon.

Älykkään liikenteen verkosto ITS Finland ry kiittää mahdollisuudesta lausua valtioneuvoston paikkatietopoliittisesta selonteosta ja toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Yleistä

Paikkatiedon saatavuus ja laatu ovat elintärkeitä kysymyksiä sekä nykyiselle että erityisesti tulevaisuuden liikennesektorille. Liikennesektorin palveluistuminen, digitalisoituminen ja automatisoituminen ovat keskeisiä kehitystrendejä, jotka vahvistavat tarvetta paikkatiedon saatavuudelle ja oikeellisuudelle. Paikkatiedon saatavuus, tarkkuus ja oikeellisuus tulevat olemaan tärkeimpiä rakennuspalikoita ja turvallisuustekijöitä myös autonomisessa liikenteessä.

Kuva. Nykyaikainen liikennejärjestelmä. (Lähde. Liikennealan kansallinen kasvuohjelma 2018-2022)

ITS Finland ry
Bulevardi 7
00120 HELSINKI

LAUSUNTO

13.9.2018

Ylläoleva kuva nykyaikaisesta liikennejärjestelmästä havainnollistaa uuden teknologian invaasiota liikennesektorille. Sanotaan, että liikenneala on keskellä kaikkien aikojen suurinta murrosta sitten auton keksimisen. Liikennejärjestelmän digitalisoituminen vaikuttaa käytännössä jo kaikkiin liikkujiin ja älykkäitä palveluja käytetään kaikkialla. Joukkoliikenteessä tarjotaan ajantasaista tietoa reiteistä ja aikatauluista sekä fiksuja tapoja ostaa lippu ajasta ja paikasta riippumatta. Älykkäät liikennevalot eivät seisota kulkijoita turhaan ja antavat tilaa joukkoliikenteelle ja hälytysajoneuvoille. Navigaattori opastaa perille minuutin tarkkuudella sekä varoittaa ruuhkista tai liukkaudesta. Älykäs pysäköinti opastaa vapaaseen P-paikkaan ja velottaa maksun mobiilisti käytetyn ajan perusteella. Älykäs auto huomioi jo jalankulkijat, pyöräilijät ja muut ajoneuvot, varoittaa kuljettajaa ja jopa jarruttaa tarvittaessa. Liikkumisen palvelut toimivat saumattomasti yhteen ja mahdollistavat aitojen MaaS-palvelujen kehittymisen. Fiksut sovellukset kannustavat ihmisiä kävelemään ja palkitsevat päästötöntä liikkujaa. Ja paikkatieto on jo nykyään näiden ja KAIKKIEN muidenkin liikennepalvelujen perusominaisuus. Ainoatakaan nykyaikaista palvelua ei voi toteuttaa ilman aikaan ja paikkaa sidottua tietoa.

Tämän vuoksi on tärkeää, että paikkatieto on saatavissa reaaliaikaisesti avoimena datana koneluettavassa muodossa avointen rajapintojen kautta. Rajapintojen tulee olla kunnolla dokumentoituja ja helposti käytettävissä oikeudenmukaisin, kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin. Paikkatietoaineistojen tulee olla yhteiskäyttöisiä ja yhteentoimivia eli datan rakenteeseen ja yhteentoimivuuteen tulee kiinnittää erityistä huomiota eri lähteiden välillä. Tämä mahdollistaa myös paikkatietoaineistojen hajautetun hyödyntämisen, mikä on usein ketterämpi ratkaisu kuin keskitetyt tietovarastot tai -alustat.

Ajatuksia paikkatietopoliittisesta selonteosta

Tiivistelmän mukaan paikkatietopoliittinen selonteko linjaa, minkälaisia paikkatietoja yhteiskunnassa tarvitaan sekä miten niiden tuottamista, hallintaa ja jakelua kehitetään ja miten niiden käyttöä edistetään. Selonteon visio on: Suomessa on maailman innovatiivisin ja turvallisin paikkatiedon ekosysteemi.

Selonteon mukaan vision tulisi toteutua seuraavilla kehittämistoimenpiteillä, joilla luodaan Suomelle edellytykset kehittyä paikkatietoja maailman parhaiten hyödyntäväksi yhteiskunnaksi: ”Varmistetaan laadukkaat osoitetiedot”, ”Tarjotaan tarkka paikannus kaikkien käyttöön”, ”Tehdään turvallisuusviranomaisille yhteinen paikkatietoalusta”, ” Kehitetään yhteistä paikkatiedon ekosysteemiä”, ”Tehostetaan yhteistyötä uudella yhteistyöelimellä”, ”Lisätään osaamista ja tietämystä paikkatiedoista” ja ” Uudistetaan lainsäädäntöä kehityksen varmistamiseksi”.

ITS Finlandin näkemyksen mukaan selonteon visio on kunnianhimoinen, ja sen tuleekin olla. Turvallisuus ja innovatiivisuus ovat molemmat erittäin tavoiteltavia ominaisuuksia. Maailman innovatiivisin paikkatiedon ekosysteemi on erinomainen tavoite, maailman turvallisin kuulostaa myös hyvältä, mutta samalla pitää varmistaa, ettei turvallisuuden maksimointi vähennä järjestelmän käytettävyyttä.

Kun vertaa esitettyjä kehittämistoimenpiteitä ja visiota keskenään, niin ensimmäisenä tulee mieleen ovatko esitetyt kehittämistoimenpiteet yhtä kunnianhimoisia kuin esitetty visio. Saadaanko tuolla toimenpidekokonaisuudella luotua maailman innovatiivisin ja turvallisin paikkatiedon ekosysteemi? Toimenpiteet sinänsä ovat oikeansuuntaisia, mutta niiden toteutustapaa ja resurssointia ei ole kuvattu kovin selkeästi. Esimerkkinä resurssoinnista ja panostuksesta paikkatietoalan tutkimukseen ja kehittämiseen voi todeta, että maailman johtava paikkatietoyritys ESRI käyttää vuosittain T&K -toimintoihin noin 300 miljoonaa US$.

ITS Finland ry
Bulevardi 7
00120 HELSINKI

LAUSUNTO

13.9.2018

Paikkatietopoliittinen selonteko keskittyy pääasiassa paikkatietojen tuottamista käsitteleviin kysymyksiin ja viranomaisten rooliin. Selonteossa yksityisen sektorin ja digitaalisten palveluiden tuottajien roolit on varsin hyvin käsitelty selonteon liitteessä 5 ”Paikkatietopoliittinen selonteko - Yrityssektorin selvitystyö”, mutta varsinaisessa selonteossa yrityssektorin rooli ja merkittävyys jäävät liian vähälle huomiolle.

Vision toteutumisen kannalta yksityisen sektorin pienehkö rooli on selonteon suurin riski. Viranomaisvetoisesti on synnytettävissä maailman turvallisin paikkatiedon ekosysteemi, mutta ei maailman innovatiivisinta. Viranomaisilla on tärkeä rooli markkinan synnyttämisessä ja uusien palvelujen mahdollistamisessa. Viranomaistoimin pitää synnyttää yrityksille vahva motivaatio innovointiin varmistamalla markkinoiden toimivuus. Viranomaisten ei tulisi pääsääntöisesti tuottaa sellaisia tuotteita ja palveluja, joihin löytyy osaamista ja tekijöitä yksityiseltä sektorilta.

Julkishallinnon ei pidä luoda ekosysteemejä vaan luoda omalla toiminnallaan edellytyksiä uusien yritysvetoisten liiketoimintaekosysteemien kehittymiselle harjoittamalla aktiivista ekosysteemipolitiikkaa. Julkisen sektorin roolina on toimia etenkin aktiivisena mahdollistajana niin kokeilujen, hankintojen kuin lainsäädännön ja politiikan kautta. Tämä on tärkeää paitsi innovatiivisuuden näkökulmasta, myös kansantaloudellisesti. Vain innovatiiviset ja kasvavat yritykset palkkaavat uusia työntekijöitä, tuovat maahan vientituloja ja maksavat veroja, joilla hyvinvoinnin perusteet turvataan.

Suomessa liikennesektorilla digitalisaatiota on viety määrätietoisesti eteenpäin koko toimialan yhteisvoimin. Jo kansallisessa liikenteen älystrategiassa luotiin pohjaa ekosysteemisen ajattelun tuomisesta liikenteen toimialalle. Vuonna 2018 käynnistetty ”Liikennealan kansallinen kasvuohjelma” on looginen jatko liikennealan älystrategialle. Molemmissa on tavoitteena maksimoida synergiat liikennepoliittisten ja elinkeinopoliittisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Johtoajatuksena on kehittää Suomen liikennejärjestelmästä maailman mittakaavassa edistyksellinen ja kestävä kokonaisuus, ja samalla luoda yrityksiin sellaista osaamista, jolle on myös kansainvälistä kysyntää. Sama perusfilosofia sopisi erinomaisesti myös paikkatietoalalle.

Kunnioittavasti,

Marko Forsblom
Toiminnanjohtaja
ITS Finland ry